

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Організація туристичних подорожей та екскурсій

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

нормативної / вибіркової

підготовки бакалавра

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Галузь знань: 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я

(шифр і назва напрямку підготовки)

Напрямок: 6.010201 Фізичне виховання

(шифр і назва спеціальності)

підготовки бакалавра

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

(шифр і назва напрямку підготовки)

Напрямок: 6.020101 Культурологія

(шифр і назва спеціальності)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою географії та краєзнавства
(повне найменування кафедри)

Укладач: кандидат педагогічних наук, доцент Мащенко Ольга Миколаївна.

ББК:75.8я73

УДК:338.48-32

М Мащенко О.М.

38 Організація туристичних подорожей та екскурсій. Навчальна програма для студентів напрямків підготовки бакалавра 6.010201 Фізичне виховання та 6.020101 Культурологія.– Полтава: ПНПУ, 2016. – 10 с.

Рецензенти:

Шуканов Павло Васильович – доктор географічних наук, професор кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Єрмаков Вячеслав Володимирович – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та краєзнавства Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка

Протокол № від 24.11.2016 року

© Мащенко О.М., 2016 рік

© ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2016 рік

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни є організація діяльності з надання екскурсійних та туристичних послуг в закладах сфери рекреації та туризму

Програма навчальної дисципліни складається із таких **змістових модулів**:

Змістовий модуль 1. Організація екскурсійної діяльності

Змістовий модуль 2. Організація туристичних подорожей

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Організація туристичних подорожей та екскурсій» є формування уявлень про методику підготовки і проведення екскурсій та туристичну подорож як комплекс туристичних послуг

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- вивчити методику розробки нових екскурсій
- ознайомитися з методичними прийомами проведення екскурсій
- з'ясувати техніку ведення екскурсій
- ознайомитися з видами турпродукту та його документальним оформленням
- з'ясувати порядок надання послуг засобами розміщення туристів.
- ознайомитися з організацією харчування в системі туристичного обслуговування.
- ознайомитися з організацією транспортного обслуговування туристів

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: види організацій на ринку екскурсійно-туристичних послуг, поняття екскурсія, види екскурсій, методику підготовки екскурсії, види методичних прийомів проведення екскурсії, організаційні вимоги до техніки проведення екскурсії, основні критерії оцінки якості екскурсії, виробники та виконавці турпослуг та їх функції, склад турпродукту, туристична подорож як комплекс

туристських послуг, умови розміщення туристів, класифікація засобів розміщення туристів, умови харчування туристів, умови зустрічі та доставки туристів та їх багажу, види транспорту, що застосовуються в туризмі, умови користування додатковими вигодами та послугами, класифікації турів, класифікації туристських маршрутів, особливості замовлених та інклюзив-турів, інформаційне забезпечення розробки туру, методика розробки туру, договірні відносини між туристськими підприємствами і споживачами туристських послуг, перелік інформації для індивідуальних туристів до укладання договору туристського обслуговування, документальне оформлення взаємин туриста та надавача турпослуг.

вміти: підібрати необхідний фактичний матеріал для створення екскурсії; вивчити екскурсійний матеріал; розробляти маршрут, текст та технологічну карту екскурсії; скласти паспорт екскурсійного об'єкта, застосовувати на практиці різні методичні прийоми проведення екскурсій, використовувати елементи техніки проведення екскурсії, аналізувати проведення екскурсії та оцінювати її якість, вміти аналізувати послуги туристичних фірм, визначати види турів за різними класифікаціями, розробляти маршрути подорожей, аргументовано обирати турпродукти згідно поставленої мети подорожі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 2,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організація екскурсійної діяльності

Тема 1. Організація діяльності з надання екскурсійних послуг

Організація діяльності з надання екскурсійних послуг в закладах сфери рекреації та туризму, функціональні напрямки надання екскурсійних послуг. Поняття екскурсія, її основні ознаки, функції та види. Особливості оглядових та тематичних екскурсій. Методика підготовки нових екскурсій, творча група, основні етапи розробки.

Тема 2. Методика та техніка проведення екскурсій

Методика проведення екскурсії, методичні прийоми показу, руху, розповіді, демонстрації наочних матеріалів, особливі методичні прийоми.

Техніка ведення екскурсії, її елементи на різних етапах упродовж екскурсії.

Оцінка якості екскурсії, елементи аналізу екскурсії.

Модуль 2. Організація туристичних подорожей

Тема 3. Організація надання послуг туристичними фірмами

Виробники та споживачі у сфері туристичного обслуговування. Туристична подорож як комплекс туристичних послуг. Організація надання послуг засобами розміщення туристів. Харчування в системі туристичного обслуговування. Організація транспортного обслуговування туристів.

Тема 4. Склад та види турпродукту

Склад турпродукту, види турів. Класифікації туристських маршрутів. Особливості окремих видів турів. Інформаційне забезпечення розробки туру. Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів. Методика розробки туру. Договірні відносини між туристськими підприємствами і споживачами туристських послуг.

Базова література

1. Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Покоłodна та ін.; за ред. І.М. Писаревського. – Х.: ХНАМГ, 2008. – 541 с
2. Любіцева О.О. Методика розробки турів: Навч. посібник / О.О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2008. – 328 с.
3. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності навч. посіб. / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 178 с.
4. Менеджмент туристичної індустрії: Навч. посіб. для студ. вузів / І. М. Школа, Т. М. Ореховська, І. Д. Козьменко [та ін.] ; За ред. І.М.Школи. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 596 с.
5. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : Навч. посіб. для студ. вузів / В.Ф.Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 300 с.
6. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : Навч. посіб. для студ. вузів / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
7. Нездоймінов С.Г. Організація екскурсійних послуг: навчально-методичний посібник // С.Г. Нездоймінов. – Одеса: Астропринт, 2011. – 216 с.
8. Екскурсознавство. Організація екскурсійних послуг // Уклад.: М.М. Покоłodна. – Х.: ХНАМГ, 2007. – 80 с.

Допоміжна література:

1. Туристсько-екскурсійне обслуговування. Міждержавний стандарт ДСТУ-28681.1-95.
2. Екскурсійна діяльність в питаннях і відповідях // Новини туризму.- 2006.- №14, №15.
3. Козлова Т. Що потрібно знати екскурсоводу, щоб створити нову екскурсію //Новини туризму.- 2006.- №16. - С.10-14.
4. Голубничая С.Н. Основы экскурсионного дела: Уч. пособие / С.Н. Голубничая. - Донецк, 2003. - 214 с.
5. Енциклопедичний словник-довідник з туризму/ Авт.-уклад. В.А. Смолій, В.К. Федорченко, В.І. Цибух.-К.: Видавничий Дім „Слово”, 2006.-372 с.
6. Любіцева О.О. Методика розробки турів: Навч. посібник / О.О. Любіцева.-К.: Альтерпрес, 2008. - 328 с.
7. Фастовець О.О. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів: Навч. посібник.-К.: Вид-во ФПУ, 2007.- 233 с.
8. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч.посіб. / П.О.Масляк.-К.:Знання, 2008.- 343 с.
9. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія: навч. посіб./ Н.В.Фоменко.- Центр навч. літератури, 2007.- 312 с.
10. Полтава. Історичний нарис /гол.ред. В.О.Пашенко.- Полтава:Полтавський літератор, 1999. - 280 с.
11. Лебединський О.В. Полтава вчора и сьогодні: Ілюстрований путівник /О.В.Лебединський. – Полтава: ФОП Рибалко, 2012 - 166 с.
12. Літературні музеї. - Полтава: АСМІ, 2006. – 404 с.
13. Полтава і полтавці. Короткий історичний нарис вулицями старого міста і сьогодення / Автор – упорядник М.П.Коломієць,- Полтава:Полтавський літератор, 2004. -32 с.
14. Чепіль О. Вулицями старої Полтави: науково-популярні нариси /О.Чепіль. - Полтава: тов.РІК, 2010. – 152 с.
15. Иконников М. Город под крыльями орла. Исторические достопримечательности Полтавы / М.Иконников. – Полтава: Дивосвіт, 2009. - 44 с.
16. Волосков В.Ф. Полтава. 100 памятных мест. Путеводитель / В.Ф.Волосков.- Харьков: Прапор, 1987.- 185 с.
17. Остроушко Л.М. Полтава. Путівник /Л.М.Остроушко. - Харьков: Прапор,1977. - 87 с.
18. Остроушко Л.М. Полтава. Путеводитель /Л.М.Остроушко. - Харьков: Прапор,1980. - 99 с.
19. Волосков В. Координати часу. Краєзнавчі етюди Полтавського краю / В.Волосков.- Полтава: Дивосвіт, 2010. – 284 с.
20. Полтавщина туристична. Путівник /гол.ред. Н.Е.Гонтарюк. – Полтава: АСМІ, 2012.- 396 с.
21. Мальська М.П. Туристичне країнознавство Європи. Навч. посібник . для студентів вищих навч. закладів / Марта Пилипівна Мальська. – Львів: Центр учб. літератури, 2010. - 224 с.

22. Дяченко С.Л. , Губарь В.М. Сницарство як мистецтво предметного наповнення середовища сакральних впоруд // Екологія плюс. -2016. - №1.-С.32-35.
23. Лазебник Т. Магічний квітковий оберіг (столична виставка квітів) // Квіти України.-201.- № 6. – С.29-31.
24. Панченко В. Міська геральдика Полтавщини // Науковий світ.-2011.- №12.-С.22-23.
25. Александрова А. Ю. Международный туризм: учеб. для студ. вузов, обучающихся по спец. "География" / А. Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 470 с.
26. Рутинський М. Й. Географія туризму України : Навч.- метод. посіб. / М. Й. Рутинський ; Львівський нац. ун- т ім. І.Франка. – 2- е вид., перероб. і допов. – К. : Центр навч. л- ри, 2004. – 160 с.
27. Іваніна О. О. Аудит туристичної діяльності : Навч. посібник для вузів / О. О. Іваніна ; Донецький ін-т туристичного бізнесу. – К : ЦУЛ, 2005. – 256 с.
28. Курилова В. И. Туризм : Учеб. пособие для пед. ин-тов. / В. И. Курилова. – М. : Просвещение, 1988. – 222 с.
29. Менеджмент туризма : туризм как вид деятельности: учеб. для студ. вузов туристического проф. / Рос. междунар. акад. туризма; Ред. В.А.Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2002.
30. Зорин И. В. Энциклопедия туризма : Справочник / И. В. Зорин, В. А. Квартальнов. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 368 с.
31. Рутинський М. Й. Зелений туризм / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько. – К. : Знання, 2008. – 271 с.
32. Международный туризм : правовые акты / сост.Н.И. Волошин; Рос. междунар. акад. туризма. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 400 с.
33. Драпушко Р. Г. Туристичний потенціал України: стан. проблеми та перспективи розвитку / Р. Г. Драпушко. – К. : Ін-т законодавчих передбачень і правової експертизи, 2007. – 150 с.
34. Петринка Л. В. Географія туризму Ч. 1 / Людмила Василівна Петринка. – Х. : Основа, 2011. – 95 с. – (Б-ка журн. "Географія" ; Вип. 5 (89)).
35. Петринка Л. В. Географія туризму. Ч. 2 / Людмила Василівна Петринка. – Х. : Основа, 2011. – 96 с. – (Б-ка журн. "Географія" ; Вип. 6 (90)).
36. Перспективи розвитку туризму в Україні як виду екологічних послуг. – К. : Аспект-Поліграф, 2013. – 24 с. – (Б-ка Всеукр. еколог. ліги. Сер. "Стан навколишнього середов." березень, 2013 ; № 3).
37. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / Анатолій Юрійович Парфіненко, Вадим Ігорович Сідоров, Ольга Олександрівна Любіцева. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Знання, 2015. – 552 с.
38. Львівщина туристська : путівник. – Львів : Каменяр, 1986. – 120 с.
39. Жук В. Н. Пам'ятники і меморіальні дошки Полтави : Нариси / В. Н. Жук, Н. Є. Кундіренко. – Х. : Прапор, 1978. – 102 с.

40. Ігнаткін І. О. Полтава : Історико-архітектурний нарис / І. О. Ігнаткін, Л. С. Вайнгорт. – К. : Будівельник, 1966. – 103 с.
41. Кобиляшна Є. В. Здобутки Полтавського художнього музею (Галерея мистецтв) імені Миколи Ярошенка за 2011 рік / Є. В. Кобиляшна // Край. – 2012. – № 1 (93). – С. 4–6.
42. Ханко В. Історія і колекції Полтавського художнього музею / В. Ханко // Образотворче мистецтво. – 2014. – № 2. – С. 34–39.
43. Скобельський В. Як "заманити" туриста в полтавську глибинку / В. Скобельський // Голос України. – 2007. – №56. – С. 9.
44. Мельникова І. Пам'ятки археології Полтавщини як туристичний об'єкт / І. Мельникова // Полтавський краєзнавчий музей. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток : Зб. наук. ст. 2004 р.. Маловідомі стор. іс., музеєзнавство, охорона пам'яток / Упр. культ. Полтав. облдержадмін.; Полтав. краєзнавч. музей. – Полтава, 2005. – С. 535–551.
45. Оболенська Н. Українська класика. Полтавщина / Н. Оболенська // Міжнародний туризм. – 2007. – №5. – С. 122–126.
46. Кучеренко Л. Оржиччина - екологічна перлина Полтавщини / Л. Кучеренко // Полтавська думка. – 2007. – №44. – С. 1, 4.
47. Бейдик О. Ресурси світового туризму: поняття, класифікація, картографування / О. Бейдик // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – №12. – С.6–12.
48. Кохан В. Було колись неприступне городище / В. Кохан // Полтавська думка. – 2007. – №16. – С. 7. (про Опішне)
49. Габчак Н. Сільський зелений туризм на Закарпатті / Н. Габчак // Географія та основи економіки в школі. – 2007. – №6. – С.39–41.
50. Гетьман В. І. Екотуризм на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду [Текст] / В. І. Гетьман // Український географічний журнал. – 2007. – №4. – С.48–52.
51. Швець М. Замки, палаци і фортеці України / М. Швець // Географія та основи економіки в школі. – 2008. – №1. – С.38–39. – №3.- С.52-53., №5. - С.54-55., №6.- С.54-55., №7-8. - С.60-63; №10.-С.50-51., №11-12. - С.56-60.
52. Демешко В. Палеонтологія в сучасному туризмі / В. Демешко // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – №20. – С.2–6.
53. Можливості екологічного туризму на Словечансько-Овруцькому кряжі / Гарій Корбут, Андрій Вискушенко, Михайл Памірський [та ін.] // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2009. – №12. – С.7–10.
54. Юлія А. Екстремальний та пригодницький туризм / Андрєєва Юлія, Олена Лукіна // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2010. – № 4. – С. 3–10.
55. Пендерецький О. В. Промисловий туризм в Україні : перспективи розвитку / О. В. Пендерецький // Український географічний журнал. – 2010. – № 3. – С. 48–51.

56. Пархоменко В. Підсумки розвитку туризму на Полтавщині у 2010 році / В. Пархоменко, Л. Оніщук // Край. – 2011. – № 1 (81). – С. 5–7.
57. Божук Т. Розвиток релігійного туризму : різновиди, функції, пріорітети / Т. Божук // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2011. – № 16. – С. 3–6.
58. Гетьман В. Печери природно-заповідного фонду, їх використання (екотуризм, оздоровлення, печерні монастирі) / В. Гетьман // Географія та основи економіки в школі. – 2011. – № 7-8. – С. 38–42.
59. Грушина Т. П. География экологического туризма Италии / Т. П. Грушина, М. С. Соловьев // География и экология в школе XXI века. – 2011. – № 9. – С. 25–33.
60. Оніщук Л. М. Розвиток різних видів туризму на Полтавщині / Л. М. Оніщук, Я. С. Кольчик // Край. – 2011. – № 12 (92). – С. 4–5.
61. Никифорова А. Ю. Генезис и развитие олимпийского туризма / А. Ю. Никифорова // Теория и практика физической культуры. – 2012. – № 4. – С. 100–104.
62. Терлецький В. К. Світовий досвід інноваційних форм екотуризму на порушених ландшафтах / В. К. Терлецький, А. Б. Філіпенко // Екологічний вісник. – 2012. – № 1. – С. 28–29.
63. Шадчнев В. Полтавщина - гостинна і приваблива / В. Шадчнев, Л. Оніщук // Зоря Полтавщини. – 2012. – № 167. – С. 1.
64. Білецька Г. А. Розвиток екологічного туризму як шлях оптимізації рекреаційного використання території Національного природного парку "Подільські Товтри" / Г. А. Білецька // Екологічний вісник. – 2012. – № 5. – С. 33–34.
65. Федорова И. Л. Культурный туризм как вид туристской деятельности / И. Л. Федорова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Л.Українки. Серія : Географічні науки. – 2011. – № 18. – С. 136–141.
66. На замітку споживачам туристичних послуг // Економіка в школах України. – 2013. – № 2. – С. 19–22.
67. Сасін М. Феномен ХХ століття / М. Сасін, С. Гринько // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2013. – № 22. – Вкладка (про види та форми туризму)
68. Оніщенко Л. Від Майну до Альп: романтичними туристськими шляхами Німеччини / Л. Оніщенко // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2015. – січ. (№ 2). – Вкладка.
69. Логвиненко О. Тенденції та перспективи розвитку рекреаційних систем малих міст Полтавщини на основі закономірностей сучасного туризму / О. Логвиненко // Полтава: Архітектура. Історія. Мистецтво : матеріали III Всеукраїнської наукової конференції "Вайнгортівські читання", грудень 2009 р. / ред. В. Трегубов ; Полтав. регіональне відня Всеукр. Фонду відтворення видатних пам'яток іст.- архітект. спадщ. імені Олеса Гончара. – Полтава, 2009. – С. 45–50.
70. Примак А. І. Географічні об'єкти для розвитку зеленого туризму на території НПП "Пирятинський" / А. І. Примак, І. М. Міщенко

- // Пирятинські екологічні читання : матеріали Всеукр. еколог. наук.-практ. конф. (Пирятин, 11 трав. 2012 р.) / наук. ред. Н. О. Стецюк ; Пирятин. райрада, Пирятин. сектор охорони навколишнього природного середовища, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Пирятин, 2012. – С. 90–94.
71. Уварова Г. Ш. Туристичні країни світу. Європа / Г. Ш. Уварова // Географія та економіка в рідній школі. – 2015. – № 12. – С. 38–45.
72. Коржик С. А. Хмельниччина туристична / С. А. Коржик // Географія та економіка в рідній школі. – 2016. – № 2. – С. 37–41.
73. Руско Н. Розвиток релігійного туризму на Івано-Франківщині / Н. Руско, С. Відливана // Історія релігій в Україні : наук. щорічник 2015 рік / упоряд.: О. Киричук, М. Омельчук, І. Орлевич ; Ін-т релігієзнавства-Філія Львів. музею іст. релігії, Львів. від-ня ін-ту укр. археографії та джерелознавства імені М. Грушевського НАН України. – Львів, 2015. – Кн. II. – С. 518–524. – [86.29(4Укр) / I-90].
74. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навчальний посібник.-К.: Альтерпрес, 2007.-464 с.
75. Чагайда І.М., Грибанова С.В. Екскурсознавство: Навчальний посібник.-К.:Кондор, 2004.-240 с.
76. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності. Підручник / За заг. ред. доктора пед. наук, проф. Орлова В.Ф. - К.: Грамота, 2006. – 264 с.

Електронні ресурси

- 1.[https://www.google.com/webhp?sourceid=chromeinstant&ion=1&espv=2
&ie=UTF8#q=%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D](https://www.google.com/webhp?sourceid=chromeinstant&ion=1&espv=2&ie=UTF8#q=%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D)
- 2.http://pidruchniki.com/1842101452931/turizm/organizatsiya_harchuvannya_turistiv_transportnih_podorozhah_pid_chas_transportnogo_obsługovu_vannya
- 3.<http://infotour.in.ua/maksimenko34.htm>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Засоби діагностики успішності навчання:

питання для співбесіди та комплекти завдань практичних робіт для системи поточного контролю; комплекти тестів для модульних контрольних робіт; методичні рекомендації, критерії оцінювання та комплект завдань для самостійної роботи; перелік питань підсумкового контролю для заліку.